BORIS NIKONOWICZ JEROFIEJEW
Kierownik Wydziału Geologii Sekretariatu RWPG

NAJWAŻNIEJSZE KIERUNKI I PIERWSZE WYNIKI WSPÓŁPRACY GEOLOGÓW RADY WZAJEMNEJ POMOCY GOSPODARCZEJ

UKD 55.009.01:338.984.4

W lipcu 1963 r., zgodnie z uchwałą XVIII Sesji Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, została powołana Stała Komisja Geologiczna RWPG z siedzibą w Ułan-Bator (MRL). Powołanie Komisji miało na celu dalsze rozszerzenie współpracy krajów-członków RWPG w dziedzinie badań geologicznych złóż i podniesienie efektywności prac poszukiwawczych i rozpoznawczych oraz rozszerzenie surowcowej bazy mineralnej dla najbardziej wszechstronnego zaspokojenia potrzeb krajów-członków RWPG, odpowiednio rozpoznanymi zasobami niezbędnych kopalin użytecznych.

W październiku 1963 r. na pierwszym posiedzeniu komisji wybrano na przewodniczącego komisji M. Cerendorża — Kierownika Urzędu Geologiczno-Rozpoznawczego przy Radzie Ministrów Mongolskiej Republiki Ludowej. W marcu 1964 r. w Sekretariacie Rady został zorganizowany Wydział Geologii z siedzibą w Moskwie. Podstawowymi zadaniami Stałej Komisji Geologicznej RWPG, określonymi w uchwałach XVIII sesji oraz w ustawie o stałej komisji jest opracowanie zaleceń dla krajów-członków rady dotyczących przygotowania zagadnień do rozpatrzenia przez sesje rady lub komitetu wykonawczego w zakresie:

— ustalania ważniejszych kierunków badań geologicznych, koordynacji planów geologicznych prac rozpoznawczych zainteresowanych krajów-członków RWPG oraz przyrostu zasobów kopalin użytecznych w poszczególnych krajach członkowskich;

— dokonywanie analizy rezultatów geologicznych prac rozpoznawczych w zakresie najważniejszych kopalin oraz na tej podstawie opracowywanie najbardziej racjonalnych przedsięwzięć mających na celu podniesienie efektywności i poziomu technicznego tych prac;

— doskonalenia istniejących oraz opracowywania nowych metod badań geologicznych, a szczególnie bezpośrednich metod geofizycznych i geochemicznych poszukiwań złóż kopalin użytecznych, jak również wdrażania nowej przodującej techniki w geologicznych pracach poszukiwawczych prowadzonych przez poszczególne organizacje geologiczne krajów członkowskich;

— oceny zasobów perspektywicznych podstawowych kopalin użytecznych oraz ustalenia perspektyw dalszego rozwoju surowcowej bazy mineralnej w zainteresowanych krajach-członkach RWPG;

— prowadzenia wspólnych geologicznych prac rozpoznawczych na najbardziej perspektywicznych obszarach poszczególnych krajów-członków rady w przypadku ich prośby, w celu odkrycia zasobów deficytowych surowców mineralnych;

— wielostronnej współpracy naukowo-technicznej w dziedzinie geologii, a zwłaszcza w zakresie koordynacji i badań naukowo-technicznych, wymiany osiągnięć naukowo-technicznych oraz przodujących doświadczeń produkcyjnych;

— doskonalenia metodyki analizy ekonomicznej stanu zasobów ważniejszych rodzajów surowców mineralnych oraz metod geologiczno-przemysłowej oceny złóż, a także w zakresie innych zagadnień mających na celu polepszenie prac geologicznych krajów-członków RWPG, wymiany doświadczeń itp.

Kierując się powyższymi założeniami w minionym dwuletnim okresie Stała Komisja Geologiczna RWPG wykonała szereg poważnych prac.

KOORDYNACJA PLANÓW GEOLOGICZNYCH PRAC ROZPOZNAWCZYCH

Na kolejnym piątym posiedzeniu stałej komisji rozpatrzono materiały dotyczące: „Wstępnych wniosków zainteresowanych krajów-członków RWPG w sprawie planów rozwoju geologicznych prac rozpoznawczych na lata 1966—1970 oraz zaleceń odnośnie do ich koordynacji". W wyniku przeprowadzonych prac w poszczególnych krajach poprawił się stan zbadania geologicznego obszarów krajów-członków RWPG, odkryto nowe złoża oraz zwiększono perspektywy uprzednio znanych złóż surowców mineralnych, wykonano ocenę prognostyczną podstawowych rodzajów kopalin użytecznych oraz zwiększono ich zasoby rozpoznane, co w konsekwencji pozwala krajom-członkom RWPG zabezpieczyć dalszy rozwój przemysłu górniczego. Mimo tych odkryć dotychczas poznane zasoby różnych surowców mineralnych wskutek swojego nierównomiernego występowania nie zabezpieczają, z wyjątkiem ZSRR, całkowicie potrzeb każdego z krajów-członków RWPG.

Biorąc pod uwagę, iż kraje dysponują znacznymi niezbadanymi obszarami perspektywicznymi, zadanie maksymalnego zaspokojenia potrzeb każdego kraju własnymi zasobami surowców mineralnych wymaga dalszej intensyfikacji geologicznych prac rozpoznawczych oraz znacznego podniesienia ich efektywności. Odpowiednio do powyższego zainteresowane kraje członkowskie zakładają na lata 1966—1970 dalsze zwiększenie nakładów na geologiczne prace rozpoznawcze, zwiększenie zakresu wierceń głębokich w poszukiwaniu ropy i gazu oraz wierceń rdzeniowanych.

Do podstawowych kierunków planowanych geologicznych prac rozpoznawczych w tym zakresie należy zaliczyć: poszukiwania i rozpoznawanie złóż ważniejszych kopalin użytecznych (ropa naftowa, gaz, węgiel, zwłaszcza koksujący, rudy żelaza, miedzi, cynku i ołowiu, cyny, glinu oraz surowce dla rolnictwa) w pierwszej kolejności na najbardziej perspektywicznych obszarach. Projekty planów na lata 1966—1970 w poszczególnych krajach przewidują znaczny przyrost zasobów przemysłowych kopalin użytecznych oraz polepszenie rozmieszczenia geograficznego surowcowych baz mineralnych.

Na szóstym posiedzeniu komisji zostały rozpatrzone materiały na temat „Podstawowych problemów koordynacji planów zainteresowanych krajów-członków

RWPG w dziedzinie geologii na lata 1966—1970" opracowane przez Wydział Geologii przy współudziale ekspertów LRB, NRD, PRL, ZSRR i CSRS na podstawie syntetycznych materiałów zainteresowanych krajów przy uwzględnieniu postanowienia Stałej Komisji Geologicznej RWPG przyjętego na jej piątym posiedzeniu.

Na podstawie syntezy materiałów poszczególnych zainteresowanych krajów przyjęto następujące najważniejsze wnioski i zalecenia dotyczące kierunków i koordynacji geologicznych prac rozpoznawczych, do których m.in. należą:

1. W zakresie ropy i gazu. W celu podniesienia efektywności prac geofizycznych, geologiczno-poszukiwawczych, rozpoznawczych oraz naukowo-badawczych za ropą naftową i gazem w krajach-członkach RWPG wydaje się celowe wspólne przedyskutowanie geologicznych kierunków tych prac na obszarach pogranicznych PRL, NRD, USRR, BSRR, bałtyckich republik radzieckich, CSRS i innych zainteresowanych krajów-członków RWPG. Uzgodnienia należy dokonać pod kątem opracowania najbardziej perspektywicznych przesłanek poszukiwawczych dla odkrycia korzystnych struktur tektonicznych, produktywnych poziomów stratygraficznych i innych czynników geologicznych określających akumulację ropy i gazu oraz powstawanie innych rodzajów surowców mineralnych.

Biorąc pod uwagę obecność akumulacji ropy i gazu o przemysłowym znaczeniu na obszarach PRL i NRD, Ukraińskiej SRR, Białoruskiej SRR, Obwodu Kaliningradzkiego, Litewskiej SRR — na wschodzie oraz obszarach Niemiec Zachodnich, Holandii i Danii — na zachodzie i północy wydaje się celowa koordynacja i intensyfikacja badań geologiczno-geofizycznych i prac wiertniczych, w tym również do głębokości 4—5000 m, na obszarach pogranicznych Niżu Północno-Niemieckiego i Niżu Polskiego oraz w przylegających do nich morskich strefach przybrzeżnych dostępnych do prowadzenia prac wiertniczych w celu szybkiego odkrycia nowych złóż przemysłowych ropy i gazu w tych krajach.

2. W zakresie węgla. W związku z napiętym bilansem paliwowo-energetycznym w zainteresowanych krajach-członkach rady, a także wobec niedalekiego rozpoznawania głębokich poziomów węglowych w Basenie Donieckim i Lwowsko-Wołyńskim (ZSRR), w Górnośląskim Zagłębiu Węglowym, Zagłębiu Ostrawsko-Karwińskim (CSRS) i innych konieczne jest opracowanie — na podstawie wymiany doświadczeń i wspólnie przedyskutowanych zaleceń — bardziej efektywnych metod rozpoznawania głębokich poziomów węglowych, z włączeniem metody badania własności fizyczno-mechanicznych skał, warunków gazonośności, stosunków temperaturowych, warunków hydrogeologicznych oraz innych czynników górniczo-geologicznych.

W związku z przytoczonymi faktami komisja w najbliższych latach rozpatrzy zagadnienie możliwości wzmożenia tych prac i zwiększenia przyrostu zasobów węgla kamiennego (w pierwszej kolejności węgla koksującego) w europejskich krajach-członkach RWPG przy uwzględnieniu wniosków wynikających z przeprowadzonej nowej oceny zasobów perspektywicznych węgli, prowadzonej wspólnie ze Stałą Komisją Przemysłu Węglowego RWPG.

3. W zakresie rud żelaza. Geologowie Ludowej Republiki Bułgarii wykonali poważną pracę w zakresie odkrycia rud manganu w rejonie warneńskim w celu zwiększenia zasobów tych rud w interesach LRB i innych zainteresowanych krajów-członków rady. W związku z powyższym celowe jest poparcie starań służby geologicznej Ludowej Republiki Bułgarii w przeprowadzeniu do końca 1967 r. geologicznej oceny ekonomicznej basenu manganonośnego w celu określenia możliwości szybkiego przystąpienia do eksploatacji złoża, mając na uwadze zabezpieczenie potrzeb w tym zakresie Ludowej Republiki Bułgarii i innych zainteresowanych krajów-członków RWPG.

Pożądane jest możliwie szybkie dokonanie geologicznej oceny ekonomicznej złóż rud żelaza we wszystkich zainteresowanych krajach-członkach RWPG dla porównania wskaźników ekonomicznych własnych eksploatowanych złóż rud żelaza i surowca importowanego w celu wyboru spośród nich wskaźników ekonomicznie najbardziej korzystnych.

4. W zakresie metali nieżelaznych. Większość spośród zainteresowanych krajów-członków RWPG zakłada duży zakres prac rozpoznawczych na złożach metali nieżelaznych, co jest ze wszech miar godne uznania. Interesujące propozycje co do rozpoznania złóż cyny nakreślono w NRD i CSRS oraz MRL. W rezultacie wykonania ustalonych planów geologicznych prac rozpoznawczych w nadchodzącym pięcioleciu istnieją przesłanki geologiczne dla znacznego zwiększenia produkcji cyny w tych krajach.

Należy również podkreślić duże znaczenie prac mających na celu zwiększenie uzysku cyny z rudy, co w konsekwencji powinno znacznie podnieść ekonomikę rozpoznawanych złóż rud cyny.

5. W zakresie surowców chemicznych. Wszystkie kraje członkowskie planują duże zakresy geologicznych prac rozpoznawczych w celu zwiększenia przyrostu zasobów siarki, surowców dla rolnictwa, fluorytu — w rejonach, gdzie ku temu istnieją sprzyjające perspektywy.

6. W zakresie prac naukowo-badawczych. Dla dalszego polepszenia stopnia zbadania geologicznego obszarów krajów-członków RWPG wydaje się celowe skoordynowanie kolejności realizacji planu badań naukowych i technicznych na lata 1966—1970, w którym przewidziane są bardzo ważne problemy i tematy. Celowe jest również przeprowadzenie w pierwszej kolejności wspólnych prac w zakresie ujednolicenia skali stratygraficznej utworów gazonośnych prowincji LRB, WRL, NRD, PRL, Białoruskiej SRR, Ukraińskiej SRR oraz CSRS.

W związku z tym, że geologiczne prace rozpoznawcze oraz wzrost zasobów surowców mineralnych powinny znacznie wyprzedzać projektowanie budowy zakładów górniczo-przeróbczych oraz rozwój prac eksploatacyjnych, stała komisja uznała za celowe rozpatrzenie w najbliższym czasie podstawowych zagadnień związanych z zabezpieczeniem w zasoby kopalin użytecznych zainteresowanych krajów-członków RWPG i wypracowanie na tej podstawie poglądu, co do kierunków dalszych geologicznych prac rozpoznawczych na okres po 1970 r.

INNE ZAGADNIENIA ROZPATRZONE PRZEZ STAŁĄ KOMISJĘ GEOLOGICZNĄ RWPG

Stała Komisja Geologiczna RWPG rozpatrywała również inne ważne zagadnienia z zakresu działalności służb geologicznych krajów-członków RWPG, a mianowicie wnioski dotyczące wzmożenia badań geologicznych na obszarach Mongolskiej Republiki Ludowej, wnioski dotyczące organizacji współpracy krajów członkowskich zainteresowanych w prowadzeniu prac poszukiwawczych i rozpoznawczych za złożami surowców mineralnych do produkcji nawozów fosforowych i potasowych, wnioski co do wzmożenia geologicznych prac poszukiwawczych i przyrostu zasobów cyny w NRD i CSRS oraz wzmożenia tych prac w MRL.

Wszystkie te zagadnienia zostały rozpatrzone przez Stałą Komisję na polecenie Komitetu Wykonawczego RWPG. Komisja rozpatrzyła ponadto szereg ważnych zagadnień metodycznych, jak: metody i zasady określania zasobów perspektywicznych stałych kopalin użytecznych w krajach-członkach rady, ocena geologiczno-ekonomiczna złóż stałych kopalin w różnych etapach geologicznych prac rozpoznawczych, zasady metodyczne sporządzania map geologiczno-inżynierskich, hydrogeologicznych i geofizycznych, a także zagadnienia technologii i techniki wierceń oraz zabezpieczenia potrzeb krajów w sprzęt wiertniczy, aparaturę geofizyczną i laboratoryjną.

Dla bardziej wnikliwego przygotowywania materiałów stała komisja powołuje swoje niestałe organa robocze — narady specjalistów, grupy robocze i seminaria naukowo-techniczne, koordynujące te prace z innymi komisjami branżowymi RWPG.

DALSZE ZADANIA PRACY

W związku z powołaniem Sekretariatu Wydziału Geologii i obsadzeniem go przez wysoko kwalifikowanych specjalistów ze wszystkich krajów-członków RWPG o różnym profilu geologiczno-rozpoznawczym, komisja w coraz większym zakresie zleca przygotowanie materiałów roboczych Wydziałowi Geologii, mając na względzie stosowanie do uchwał sesji RWPG znaczne skrócenie cyklu przygotowania materiałów oraz wnikliwe opracowanie wszystkich zagadnień rozpatrywanych przez komisję.

Komisja Geologiczna RWPG rozpatrując na swoim piątym posiedzeniu sprawozdanie z działalności w 1964 r. postanowiła skoncentrować uwagę na aktualnych dla wszystkich krajów-członków rady zagadnieniach koordynacji planów geologicznych prac rozpoznawczych na lata 1966—1970 i na okres po 1970 r., na opracowaniu ważniejszych badań naukowych i technicznych w dziedzinie geologii podstawowych kopalin użytecznych, na dalszym doskonaleniu metod określania zasobów perspektywicznych tych surowców mineralnych oraz na opracowaniu nowych rodzajów nowoczesnego sprzętu, przyrządów i aparatury geologiczno-rozpoznawczej.

Aktywny udział w pracy Komisji Geologicznej RWPG wszystkich delegacji krajów-członków rady, już praktycznie osiągnięte sukcesy w zbadaniu geologicznym ich obszarów oraz odkryciu złóż ważniejszych kopalin użytecznych, jak również sprzyjające perspektywy geologiczne dla odkrycia nowych rodzajów surowców mineralnych na obszarach większości krajów, stanowią gwarancję dalszych twórczych sukcesów w pracy Stałej Komisji Geologicznej RWPG.

Wydział Geologii Sekretariatu RWPG serdecznie dziękuje geologom wszystkich krajów-członków RWPG, biorącym udział w złożonej i trudnej pracy stałej Komisji Geologicznej RWPG za dużą pomoc w pracy wydziału i życzy im jeszcze większych sukcesów oraz wielkich nowych odkryć złóż kopalin użytecznych w celu całkowitego zaspokojenia wszystkich potrzeb gospodarki narodowej krajów-członków RWPG.

SUMMARY

Organization of multilateral scientific-technical co-operation in geology, studies and co-ordination of geologial research works conducted within the most perspective areas of the countries-members of the Council for Mutual Economic Assistance belong to the most important tasks of the Standing Geological Commission of the Council. These tasks, among others, consist in recommendations for the countries-members of the Council, as to:

1) determination of more important trends in geological researches,
2) improvement of existing, and elaboration of new research methods,
3) estimate of perspective reserves of fundamental useful mineral raw materials,
4) common geological-reconnaissance works.

Taking into account the problems mentioned above, the Standing Geological Commission of the Council for Mutual Economic Assistance performed certain important works in the period of the last two years.